

Карпатська Русь

Karpatska Rus *Carpatho-Rus*

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT YONKERS, NEW YORK AND OTHER MAILING ADDRESSES

Ч.11 ЮНКЕРС Н.Й. 26ГО, МАЯ 1995, YONKERS, N.Y. MAY 26, 1995, VOL.LXVIII, NO. 11

ПРЕЗИДЕНТ КЛИНТОН БЫЛ ПРИНЯТИЙ З ЭНТУЗИАЗМОМ В КИЕВІ

КИВ (РАР, РЕЙТЕР). - Другий і останній день державної візити на Україні президент Клинтон розпочав від зложення вінка на Гробі Незнаного Жовніра в Парку Слави над Дніпром. В той урочистості йому товаришував президент України Леонід Кучма.

Пам'ятник в Парку Слави поставлено для вшанування пам'яті вісім мільйонів українських жертв Другої Світової війни. Кучма вручив пам'яткові медаліони групі американських ветеранів той війни і підчеркнув, же поконання нацизму перед 50-ми роками было спільном побідом. Послі того оба президенти провели коротку бесіду з ветеранами Другої Світової Війни, а потом Клинтон удався на місце масового страчення в Бабинім Ярі, где в вересню (сентябрю) 1941 р. гітлеровці знищили около 150 тисяч людей, в більшості жидівского походження.

Слідуючом точком побуту американского президента в Києві была урочмстост вручення диплому доктора Гоноріс Кауза Університету ім. Тараса Шевченка. Від вчасних ранніх годин на площі перед університетом чекали на Клинтона товпи жителів Києва, викрикуючи раз за разом його імя. Після Рейтера, атмосфера очікування на прибуття Клинтона нагадувала фестин. Перед зібраними, котри прагнули почути,

што має ім сказати американский президент, виступали музичні ансамблі.

"Труд ест тяжкий, але його плоди будут солодки", - сказав Клинтон в признано відказаня собі українским народам в многом, звязаним з переходом господарки на капіталістичну систему. Рівночасно запевнив аудиторію на Університеті ім. Шевченка, же поміч в висоті мільярда долярів, признана республіці в послідних трох роках, буде мати другий акт в формі затіснення контактів меже обома краями. Обіцяв навіть співпрацю в області оборони і спільні космічні полети.

Клинтон запевнив аудиторію, же для Америки піддержка незалежной України, безпечної в своїх законно признаних границях, ест не лем справом симпатії, але справом народной безпеки Сполучених Штатів. "Сполучени Штати будут стояти рядом з вами підчас будови вашої будучности. Ви і ваші діти зберете жниво ваших сегодншних посвят".

АФР підчеркуе в коментарі, же візита Клинтона в Києві має на цілі меже іншим "висказаня волі" завязаня на той території більш всесторонних відносин, што не ограничуют ся лем до контактів з Російом. Тот сигнал ест керований особливо по адресу Росії, з котром Американе мають штотраз більше політичних розбіжностей, а также по адресу республіканской опозиції в Конгресі, котра закидае Білому Дому, же од довшого часу позерат лем в сторону

Москви. Клинтон при нагоді хотіл также висказати велику вдячність Україні за рішеня позбутися нуклеарной зброї (НТР).

Звертаючися до українского народу перед Мариінском Палатом, Клинтон потвердил того особисто. Сказав, же прилученя України до НТР в значной мірі розвіяло недовіріє скептиков у відношеню до того трактату і протерло дорогу до його безтерміновий і безусловной прольонгати в четвер через 178 сигнатуриів, зобраних в Нью-Йоркском помещеню Об'єднаних Націй. "Уважаю, же Україна одограла тут важну ролю".

Рівнож секретар штату США Варрен Кристофер указав в четвер, же приєднаня України до НТР мало велике значеня для переконаня більшости сигнатуриів о потребі безстрокового продовження договора.

Клинтон і Кучма провели в четвер дво- і півгодинну бесіду, в котрой обговорили діло трудних відносин меже Києвом і Москвом. "Кучма сказав, же хотіл би, аби модельом для контактів меже його крайом і Російом стали ся відносини, які мають Сполучени Штати з Канадом", - подал дорадник Клинтона до справ безпеки Антон Лейк. Відкидуючи республікански закиди в справі піддержуваня Білим Домом екіпи Ельцина в Москві, Лейк указав, же ставкою той політики ест народна безпека в США. "Если значно окроїме або навіть

(Продовження на ст. 2)

РУСАЛЯ - ВЕЛИКЕ СВЯТО

ВСЕЛЕМКІВСКА ВСТРІЧА В ЛЕМКО - РЕЗОРТІ

В НЕДІЛЮ, 11-ГО ІЮНЯ, 1995 Р.

СЛУЖБА БОЖА О 1-Й ГОДИНІ ПОПОЛУДНИ

ПО СЛУЖБІ ЦЕРКОВНІЙ ВАЖНА АКЦІЯ В СПРАВІ

ВІДШКОДОВАННЯ І ЗВОРОТУ ЗАБРАНОЙ ЗЕМЛІ,

ЛІСІВ І ГАЗДІВОК ЗАКОННИМ ВЛАСТИТЕЛЯМ І ІХ

НАСЛІДНИКАМ, ВИГНАНИМ В ЧАСІ АКЦІЇ «ВІСЛА»

ЗАБАВА О ГОДИНІ 2:30. ВСТУП ПЛАТНИЙ - 5 ДОЛЯРІВ.

(Продовження з ст. 1)

за гіпокризію в ситуації, коли Сполучені Штати сут найбільшим експортером озброєння на світі. Після польських урядників, на котрих покликаєся американський кореспондент, Польща заакцептувала контракт доперва тогди, коли США відкинули еї просьбу о найдена відповідного покупателя на танки на ринках зброї, опанованих через США. Після польского Бюра Народной Безпеки Польща отримає за виэкспортовані до Ірану танки від 30 до 40 мільонів долярів.

В результаті уштивнення американского становища супроти Ірану (включно з наложенєм на той край цілковитого ембарга торговельного) і в відношеню до польского желаня (акцесу) до НАТО", Вашингтон і Варшава старалися ограничити некористни політични наслідки того конфлікту", - пише «New York Times».

Американска Амбасада в Варшаві видала барз помірковану заяву в тій справі, в котрой стверджено, што США "довгий час старалися у вшыткых краях, аби не вдавалися они в торговлю озброєньом з державами, котри поддержуют тероризм, як Іран". "Поступованя Польщи в той справі было як до того часу добре", - читаєме в заяві. Навязуючи до ствердження міністра Бартошевского, же Польща поступенно вицофатся з продажи зброї для Ірану, Амбасада США пише: "З задоволенням витаєме його заяву і цїниме собі, же Польща піддержує наши погляди".

По думці кореспондента «New York Times», за акцентацію контракту з Іраном свідчат передовсім условия внутрішні, а не політика загранична польского уряду. В часі "зимной войны" Польща належала до першой десятки найбільших продуцентів зброї на світі, тимчасом послі упадку СССР ей експортові ринки заламалися. Головна польска фабрика танків "Butar-Labedy" мусіла зменшити затруднення о половину. Робочі польских фабрик збройових протестуют в цілом краю од кількох тижнів.

БРИТАНСКИ ТУРИСТИ ПОВИННИ ОБМИНАТИ ПОЛЬЩУ, ВЕНГРИЮ І РЕСПУБЛИКУ ПОЛУДНЕВОЙ АФРИКИ

ЛОНДОН (РАР/Рейтер). - Польща, Венгрия і Республика Полудневой Африки сут найбільш небезпечними краями для туристов після даних сондажу, проведенного Товариством Бритийских Консументів, результати котрого подано в середу, 10-го мая, в Лондоні.

"Понвд оден на 20 заграничних туристов в висше упомянутых краях был там жертвом напасти", - читаєме в рапорті, котрий був напечатаний в журналі Товариства Бритийских Консументів Ходідей Вич. Слідуючими державами на том чорном списку сут Гамбия і Мароко. Найбільш безпечно туристи можут почувати ся в Голандії і Бельгії.

Як пише в упомянутом журналі

Патрисия Йатес, на підставі висказувань 16 тисяч читателів Холідей Вич "нови свободи в краях, где колиси менше ліберальни режими тримали все в твердых руках, могли причинити проблеми для туристов".

"Особливо алярмуючи сут статистики випадков насилия і нападів рабункових в краях бувшого східного блоку", - додає Патрисия Йатес.

В рапорті зазначає ся, же відносно низки сут статистики односно припадків ушкоджень фізичних заграничних гостей в краях Східной Європи.

Натомість Індія сут краєм, котрий ест на першом місци, если ходит о ріжного рода хвороти в часі побуту там.

КУРДИ БОРЮТСЯ ЗА АВТОНОМІЮ

НИКОЗИЯ.- В восточной части Туреччини ідут бои урядових сил з бойовиками Партіі Працюючих Курдистану.

Найбільш тяжкі бои вели ся в гірских районах Тунцелі, Сирнак і Батман, где забито 11 курдийских сепаратистов, котри від десят років воюют за утвореня автономной держави Курдів. Прем"ер Турції пані Tansu Ciller, знов заявила в середу, 10-го мая, рішучу волю ліквідації огнищ терору в Туречині. Одкинула можливість яких-небудь переговорів з такими організаціями, як Партія Працюючих Курдистану, і признаня Курдам особливих горожанских прав.

НИЛ ПОПОВ

"ЛЕМКІВСКЕ НАСЕЛЕННЯ ПО СХІДНОМУ СКЛОНУ КАРПАТ"

(Закінчєня з ч.10 "КР")

Новы пісні Лемкы любят, тому їх радо приймають, співають, а потім переоначуют на свій спосіб, замінют словацькы формы і кінцевкы лемківскыма, так што пісня спочатку была словацком, потім - словацко-лемківском і наконец стала чисто лемківском.

Весільны пісні чисто лемківскы, словацка стихія не мала на них впливу. В них збережений чисто лемківський дух і бесіда тіж чистійша аніж у других. Оны носят в собі признакы старовинной древности і повіствуют о бывалой славі і богатстві народа.

Дале ідут пісні колискові. Они тіж чисто лемківскы. Мелодії спокійни, повільни, оспівуют дитячу невинність, материнску любов до дітий; о їх жыттю, кед будут дорослими.

Сут пісні, котры співають підчас великого посту. Их зміст односиться до будучности, котра жде чоловіка по смерті. Они повіствуют о маловартости земных благ, о прощані душі з тілом, о

страшном суді, якого жде душа. Они сут барз повчальны. Таких пісен не барз багато, але они прекрасни по змісту і по свому сумному напіву і напевно походять з глибокой старины.

Хижа Лемка, хоц і низка, но чиста, так чиста, як лем можливо на газдівтсві селянина. Літом переважно вшыткы хижы заперты, бо вшыткы ідут на цілий ден в поле на роботы. Лем в полуден приходит газдыня доіти корови, а надвечір она прудше вшыткых летит до газды з дітми і робітниками.

В Лемків ест такый звичай: літом виходити в поле на роботу чисто вбраным. Тот звичай дівчата і парібкы все виконуют. В зимі газдыня з дівками і молодшими дітми сидят в хижы, разом прядут, співають і бесідуют, часом оповідають казкы і легенды, зас газда з синами молотит цїпами на боіску і лем в вечір бере участ в бесідах з женами.

Лемкы, як жителі гор повинны отріжняти ся своей короткой і легкой одежой од жителів долин. Но они отріжняются своей одежой навіть от других горців. В Лемків ест одна одежа "чуга", котрой веце в жадных горянх не знайти. Она зроблена подобно до плаща з довгом пелерином през плечы, звисаючом в долину, на котрой сут "торокамы" і по котрых Русины зовут Лемків "сычкарями".

Одежа у вшыткых Лемків праві еднакова, но кед добрі посмотрити, то немож не зауважыти ріжниці. В Лемків Сандецкого і пограничной части Ясельского округа "чугы" нема. Они маот лем довгы, навіть по коліна, "гуни" з білого сукна. В них нема верхних літних штанів, лем холошні і форма капелюша тіж друга. в Лемків Ясельских по ріці Вислоці ест юш і чуга, і верхны літны штаны, но чуга чорна з тороками лем на пелерині. За Балигородом на чугі тороків ніт, а штаны літны лем на свята одівають. З того загального погляду на одежу Лемків можна заключити, же на терені меж Вислоком і Балигородом знаходит ся середина, от котрой поступово ідут зміны в одежі як з заходу, так і зо сходу. Откаль взяла ся чуга в Лемків, чи запозичена от сусідів, чи належит лем Лемкам з далекой древности, довести трудно. Треба зауважити, же чуга барз рідко одіває ся з рукавами, якы бувають зашыты ціле літо і служат яко кешені.

Штаны в Лемків вышити синими, а часом і червенима суконными полосками. В зимі носят білі холошні, а літны штаны шиють з білого полотна. Богатшы газдове маот святочны штаны з синього сукна. Холошны і сукняни штаны завсе вкладуют в холяву. При штанах завсе барз довгий червений, прикрашений гузікаим, ремінь, котрым можна опоясатись два або три разы.

Гунька в Лемків коротка - біла або чорна - такого покроя, як і гуцульска. Лемкы маот тіж "лейбики" (рід камізьельки) з синього сукна і гузіками в два, а то і три ряда по обох сторонах, по боках і на заді долином.

(Продовження на ст. 5)

РУСИНСЬКІЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КРУГ ЛЕМКІВ

"ГОСПОДАР" В ПОЛЬЩІ

(...) ми зме ту вроджены
хліб наш ту
и земля
и ліс був бы наш
як бы сте оддали
нам
забране
майно
Направте
што зме
в матері
духа юж ніхто не вылічыт
зболілого
Лемків

Павло Стефанівскій,

Просьба Лемків до Уряду Поляків.

Демократичны зміны в Польщі дозволили Лемкам упомнути ся про свій заграблений маєток. Найвекшу цінніст представляють собом лемківскы лісы. Уж під конец 1989 рока Павло Стефанівскій, знаний од сорок років лемківскій суспільно-культурний діяч, розпочал свою наступну акцію на річ Лемків в Польщі. Повело му ся добесідувати ся з льокальнума урядами на Лемковині контролюючума лісы (Nadleśnictwa) і тоты прирекли не стинати дерев в лемківскых лісах аж до моменту заряджыня про їх пришиліст. Павло Стефанівскій зобрал вокруг себе веце Лемків зацекавлених том проблемом, створено Громадянскій Круг Лемків і зачато надавати справі векшого розміру. Повідоилено льокальнум власти і навязано вспівпрацю з де-котрыма послаим до польского сойму. Про-українскій Лемківскій Комітет в Устю Горлицкым (Рускым) підпераний через українского посла на Сойми, др Володимира Мокрого прібували розбити тоту діяльність, але не повело їм ся.

РДКЛ "Господар", котрий є політичною партією основаном на підставі ГКЛ, старат ся передовшыткым о повернення Лемкам і Бойкам лісів, котры колиси были їх власністю. Очвидино хоче він звороту тіж іншого роду власности (доим, газдівки), але лем там де стоять они порожны. Як што хтоси на тых лемківскых місцях тепер газдує - то РДКЛ не буде старал ся о вышиариня такого человека, лем домагал ся, штобы польскій уряд заплатил колишньому властительови грошамы. Выштык колиси лемківскы лісы приналежат тепер до державы. Лемкы по переселіню на західні земли не дістали ани кавальчмка ліса. З того взгляду є зрозумілмы, што Польща може і мусит вернути Лемкам лісы. Без того не може быти мовы про справедливіст в по-комуністичній Польщі. Ци фактичні польскій уряд є готовий вернути Лемкам їх маєткы? На гнеска выгядат, што ніт! Прецін іщы не

дочекали-сьме ся повного засуджыня Акції "Вісла"! (про што тіж старат ся РДКЛ "Господар"). Де в такій ситуації інчы справы?

Барз активна діяльність Павла Стефанівского і членів РДКЛ привела до того, што справою лемківскых лісів занимало ся дуже люди (політиків і журналістів). На жаль, до гнеска добито ся лем того, што передолжат ся забороніня стинаня дерева в лемківскых лісах. На нияке інше рішшыня не зобрал ся (зміняючий ся часто) польскій уряд. Справа тота все перекладана є на пізнійше - Лемкы прецін можуть чекати. Такий інструментальний підгід до Лемків не є ничым новым і сьвідчыт лем про того, што в Польщі не наступили ниякы зміны користны для наших люди (ци інчых національных меншын). Одроджена польска держава уж давно задбала про своїх родаків переселених по Другій Сьвітowej Війні з України на земли західні. Їм то передано великы грошы за маєткы лишены на сході. Не было проблемом для польского уряду то, што маєткым тума розпоряджат тепер інча держава (Україна). Польскій уряд гарді выложыл гроша, штобы сплатити родакам то што стратили і потішыти їх в їх тузі за *Małopolską Wschodnią* (значыт Західном Україном приналежачом колиси до Польщі). Лемківскы лісы, котры находят ся в границях Польщі не можуть вернути до лемківскых властители, бо тоты властители не мают ниякой політичної силы, сут порозшиарюваны по західных землях Польщі і до того іщы сами медже собом сварят ся як фрас. Польскій уряд зо своей страны не раз уж довел, што про національны меншынны не дбат і їх проблемамы не буде заниимал ся. Штобы добрі вказати Лемкам де є їх місце в новій Польщі і як буде ся до них підходити - під конец 1994 рока польскій уряд створил з части лемківскых лісів Народний Парк охоронны пририды. Тепер не мож ани ирїяти о звороті той части лісів Лемкам, бо они уж призначены на Парк і

(Продовження з ст. 3)

никто їх не може ани дістати ани купити!

Хоц з таким одношмьном до Лемків РДКЛ "Господар" і його газда Павло Стефанівскій стрічають ся цілий час - то і так далій ведуть они свою барз потрібну діяльність. РДКЛ "Господар" операт ей на християнських правилах. Не хоче він і не робит дру-гому (Полякам) того што самми Лемкам не є і не было миле. За то РДКЛ "Господар" не хоче вышмаряня з гір газдуючих гын на лемківскій землі Поляків. Хочє він спокійного і розсудного залатвлія проблему вернення Лемкам їх маєтків в Карпатах. Де можна одобрати землю - хоче він землі, де не мож - хоче за ню гро-шы. РДКЛ "Господар" барз розсудні спостерегат ситу-ацію в Бескыдах. Цілий час є гын дост місяця для вышмарювати никого. З другой страны терезво смотрячы ся на справу треба собі повісти, што не буде аж так дуже охочых до повороту Лемків. Не є то добрі для пришлости Лемків (бо Карпаты сут натуральным місцьом для Лемків), але така є прав-да. Нашы люде тяжко робили на заході, штобы до чоґоси дійти. Тепер векшист з них не буде охоча то-то лишати. З тым треба ся погодити. Частином того проблему є тіж факт, што велике чысло Лемків мешкаючих тепер в горах газдує на землі колиси на-лежачой до інчых Лемків! Є то іщє еден довід на то-то, што одбераня што має не є ани можливе ани потрібне.

Кус інакше виглядат справа з лемківськими цер-квами. Сут они найвекшым скарбом лемківской культуры. Были они черз Лемків побудованы і Лемкам мають службути. РДКЛ "Господар" писал до зверхника Римо-католицкого Костела в Польщы, кардинала Юзефа Глеипа (12 липця 1993 рока): "(...) zwracam się niniejszym do Kościoła Rzymsko-katolickiego i wno-simy o zwrot Łemkom i Wojkom wszystkich ich cerkwi na terenie Łemkowszczyzny, będących w posiadaniu Waszego Kościoła, m.in. z mocy ustawy z dnia 17 ma-ja 1989 r. Cerkwie te bowiem są dla społeczności łemkowskiej największymi skarbami ich tradycyjnej kultury. Łemkowie nic cenniejszego nie mają z dóbr swej kultury ludowej, od cerkwi i one muszą w pełni należeć do nich, być na codzień dostępnymi dla nich, przede wszystkim jako zabytki ich wielowieko-wej kultury. (...)". Писмо тото послано до Прези-дента Польщы, польского центрального уряду і льокальних власти, Украинской Католицкой Церкви і Православной Церкви і інчых інституцій.

Як што ходит про національны справы, РДКЛ "Господар" бере сторону Товаришшя Лемків і інчых про-русиньских організацій. Звертат він тіж увагу на против-лемківку діяльність де-котрых Украинців, як і поглибляня внутрішних лемківских поділів через де-котрых Лемків (головні через про-українске Обеднаня Лемків). В письмі до Амбасадора України в Польщы Генадія Удовенко (27 марця 1993), Павло Сте-фанівскій протестувал против анти-русиньской пропа-

ганді: "(...) Поворот до русинізму, то натуральне явиско по політичних бурях над нами [Русинами] в Польщы і Чехословакіі - а не політичний русинізм ци лемківскій сепаратизм. Поворот до русинізму тради-ційного, то єдиний спосіб на натуральне спасєня на-шых регіонів, нашого найвекшого боґацтва культурового, в його повній чыстоті." В статуці РДКЛ "Господар" записано на самми початку: "Rusini-Łemkowie są autochtonicznym ludem Karpat, a ich terytorialny region zwany jest Łemkowszczyzną. Ich ponad tysiącletnia kultura powstała w sposób naturalny (choć wyjątkowo specyficzny) z pracy i ducha rusińskiego ludu Karpat. (...)". Подібных деклярацій Павла Стефанівского і РДКЛ "Господар" є вєце.

З цілю інформуваня своїх членів і інчых люди про лемківскы справы РДКЛ "Господар" зачал печатати в 1993 року, по лемківскы Бюлетин РДКЛ "Господар". Є то тримісячник, котрий має: (...) виходити, так під оглядом змісту як і форми, як вільний і неза-лежний од зовнішних сил [журнал] і службути Лемкам в їх борбі о рівны права громадянскы, політичны і економічны, о захованя і розвій їх культуры і осьвітты. (...) Барз важным є што Бюлетин все печатат вашны документи ставляны РДКЛ "Господар" альбо польськими властями. Бюлетин замірял тіж "открыто писати про кривды Лемків" і тото робит. В четвертым номері з 1994 рока чытає: (...) З проб-лемом лемківских кривд нам остало ся уж лем выйти на міжнародну арену, згідні зрештом з нашим заповіджмьном. Звертали-сьє ся (од 1989 рока) до выштых найвысшых урядів Польщы, але они не привер-нули нам належных, рівных прав, межде інчыми права до вітцовизны - гіпотечного спадку по предках, за-писаного в вічсых книгах, Де-котры уряди си нас легковажат і циганят нас, же аж і ховают перед нами вічмыты книги з записами наших нерухоности-маєтків. За буд якы архівальны выписы, кажут собі [тоты уряды] дорого платити (перерахувуючы на американскы дуляры)! То ганьба для тых урядів, а і для де-котрых каденцій Союму. Жебы лем они сами не зоп-хали той ганьбы на цілий польскій нард. Мы ся сти-дати не мае чоґо і не будеме з того поводу, же они з нами так поступуют. Мы ся іщє в тій справі, з по-шань, звернеме до Польского Народу з открытым пис-мом. Проголосимє отверто і чесно цілому сьвітотви як то дальше є з "рівными" правами для нас!"

Павлови Стефанівскому жычмєе доброго здравя і долгых років діяльности на річ Лемків. Керуваний через нього РДКЛ "Господар" потрібує вспертя (тіж фінансового). Заснований черз Павла Стефанівского (іщє в 1964 році) малий лемківскій музей в його хы-жы потрібує средств на діяльність. Коли хтоси хоче помочи, альбо лем вєце дізнати ся про діяльність РДКЛ "Господар" повинен писати:

BIURO GŁÓWNE RUSIŃSKIEGO DEMOKRATYCZNEGO
KRĘGU ŁEMKÓW W POLSCE "HOSPODAR"
BIELANKA 4
30-311 SZYMBARK
WOJ:NOWY SĄCZ
POLSKA

(Продовження з ст. 2)

На голові Лемки носять круглі чорні капелюшы з широкими, доверху загнутими краями. Вони кус подібны на венгерскы. На капелюши шнурок або широка лента з кистями, за котрыми у паробків квіти або павлині перка. В зимі носять низки шапкы особливого виду, котры можна спустити і на уха. Високи шапкы, котри сут у других Руснаків, в Лемків были давно в ужываню, а тепер їх не видно.

Ходакы в Лемків прозвани "керпцями", ужывани як і другыма горянами. Паробкы в свята і на танці надівають чоботы "скорні" з острогами. Важне, же мужчыны носять сорочки з розпором назад. Тото многих дивуе, но дуже отповідат цілому одіяню Лемка.

Жены в одежі більш схожи меже собом, чим мужчыны. Різнят ся лем в повязці голови хустком, формою корсетів і коралів - "пацьорок". На голові жены носять переважно білы хусткы. До роботи, особливо старши жены, одівають хусткы з білима або жовтима точками. Стары жены в свята надівають червени хусткы. Завязують так, абы оден довгий конец спадав през плечы на долину.

Корсети з синього чи червеного сукна або з даякой іншой матерії ясного кольору. Без корсета жена літом в поле до роботи не вийде. Для штоденного ужываня - сподниці "кабаты" - сині з білима точками, а в свята білы з квітами і называються они "картанами". Богаты жены мають часом і шовковы зелени сподниці з срібным голеном долем, котры называють переважно сподницями.

Жены обувають ходакы, но до церкви треба венгерскы чоботы ("скорні") чорны або жовті "сафьяны". Шестнадцатилітній дівчині юш стыдно іти босою до церкви. Ідучи до церкви, жены несуть чоботы в руках, а при вході в церкву обуваються. По Службі Божі знов роззуваються і босо повертають домів.

Поверх жены і дівчата надівають "полку" - довгу, но узку, вдвое складену

плахту, на тот манер як і жены богаты носять шаль. Без полки (плахти) не можна іти до церкви, ани в гості, ани на друге село. Довги і широки плахты жены ужывають лем в зимі при роботі, або в дорозі. Для дороги служат і сердакы вроді гуньки, но лем по пояс. Гарна і ужывана лем Лемчанками, одежа "мента". Она - то сподниця, обшита шкіром лисиці, вишита синима тасьмами з зеленого сукна. Кажда молода до шлюбу повинна іти в менті. А кед сама не мае, то позичит у другой. Дружка так само без менти не обходит ся. Для жен і дівчат необхідни ленти (смужки). Они мають бути при пацьорках - при косі і під шийом. До пацьорок і коси ужывають узки, а под шию - широки.

Замітний перехід в одежі од полудня на північ от Бескида дальше в Галичину. Лемкы, што жиють під самим Бескидом мають в одежі веце сходства з Венгерскыма Лемками, аніж ті, што дальше отдалени от границі.

Сусідують Лемкы з Словаками, Венгерскыма Лемками і Мазурами (Поляками). Венгерскы Лемкы в бесіді, одежі, вірі і в більшости звичаїв схожи, тому про їх відносини мова не піде.

Треба повісти про отношя Лемків до Словаків і Поляків. Лемкы, хоц і граничат з Поляками і часто спотикаються з ними на ярмарках в містах, але різко одріжняють ся от них. Лемкови трудно бесідувати по-польски. Не можна втримати ся от сміху, коли торгують ся Лемко з Поляком. Оден другому хоче зробити приемніст і говорити на його мові, но діло не клеїт ся, слова коверкають ся і з того нич не виходит. Лемку трудно навчитися бесідувати по-польски. Лемку трудно вимовляти польски звуки і треба довго тренувати ся аби чисто бесідувати по-польски. Тим більше, кед Лемко надіне на себе польску одіж, яка не подібна до лемківской.

Другий вплив мають на Лемків Словакы. Ми юш виділи, як Лемкы з охотом учат словацкы пісні, приносять їх домів, співають і других учат. Хотят тоты пісні часом стають лемківскыма, но они мають вплив на лемківску бесіду. Однак на народну бесіду Лемків мають вплив не лем

пісні, але і самий язык Словаків, якому Лемкы учат ся підчас заробку. Лемкы взагалі видят в словацком языку штоси высше аніж лемковскый язык. Може причина в тому, же по-словацкы бесідуе народ богатий, што Словакы богаты піснями. Як би там не было, але словацкый язык ближше до лемківского, аніж польскый. Звуки словацкой бесіди Лемку легше вимовляти чим польски.

Читателі нех не дивують ся, бо мова іде не о літературном языку, а о народной бесіді. Таку мову выучуе молодеж і приносить додому, де хоче похвалити ся світом. Не лем співат, але старат ся і бесідувати по-словацки.

Заклученя:

За сто тридцят літ, якы ділят нас от часу, коли Нил Попов писал о Лемках, барз ся змінило. Дві світовы війны і виселіня зробили свое. Але, незважаючи на стараня ворогів, на руйнуючу силу часу і барз трудны умовы, ми жыеме і одроджаме релігійне і народне жытя в р,щдних горах. І нех тепле і правдиве слово о нас славянского брата Н.Попова допоможе нам вистояти і отчути гордост за ниших предків, за наше коріня в священній землі - Лемківщині.

Лемковскы типы — залюблены.
(Фото Павла Стефановского)

(Продовження з ст. 1)

перервеме поміч для Росії, зробиме велику шкоду так собі самим, як і Росіянам". Варрен Кристофер, реагуючи з незадоволеном на республіканскі атаки на адміністрацію, зауважил: "Мое покоління тримало ся старосвітской засади, же Американи не критикують свого президента, коли він перебуває за границьом".

БІЛЬШОСТ БІЛОРУСОВ ЗА ЗБЛИЖЕНЬОМ З РОСІЙОМ

МІНСК (РАР/AFR, Reuter). - "Більшост осіб, котри брали участ в недільном референдумі на Білорусі, відповіла "так" на всі чотири питання", - поінформувал в понеділок, 15-го мая, заступник председателя центральної виборчої комісії Іван Лихач. В сумі в референдумі

взяло участ 64,5 процент управнених.

Около 80 процент учасников голосованя з штирьох (на сім) виборчих округів - в Мінску, районі около столиці, Вітебску і Гомлю - голосувало за укріпленом господарчої звязи з Росією, наданям рускому языку рівного статусу з білоруским языком, частинним приверненням совітской символіки в гербі і державной фані Білорусі, а также розширеню управнень президента.

П О Л Ь Щ А

НЬЮ-ЙОРК (New York Times). - "Мимо енергичних дипломатичних дійствій зо сторони Вашингтону, Польша рішила зреалізувати контракт на доставу понад 100 танків до Ірану", - пише в "New York Times" Raymond Bonner. Як видно з документу, переданого Польщом до

Об'єднаних Наций, 34 танки типу Т-72 были юж пересланы до Ірану. Танки походять з запасов польской армії, а їх продаж до Ірану - після американских експертів - не змінит засадничо укладу сил на Близком Сході. Сполучени Штати противлять ся однак всяким контрактам на продаж зброї для Ірану, котрий уважають за терористичну державу. Іран тимчасом купує зброю від кожного, хто йому еї продаст.

Як пише в кореспонденції з Варшави Raymond Bonner, представителі польского уряду уважають застереження Вашингтону

(Продовження на ст. 2)

